

Ceľské NOVINE.

Vrednita: Profesor Valentin Kouček. —

Te novine pridejo vsake sredo na svetlo: cena za četertinsko leta 40 kr. po pošti 50 kr. sr.

Nro. 20.

8. Listopada 1848.

Prízem

od narodne straže.

Oj blago! lepa zarja
Se v Estrajh zabliči;
Recimo: Naj Cesarja
Bog dolgo še živi!
Venolainu Cesarstvu
Se blika srečni dan:
Pa novinu vladarstvu
Bo srečen vsaki stan.

Zdej smemo govoriti
Čez te, kar nas teži;
Pred svitli tron stopiti,
Kjer on za nas skerbi.
On, če bo to mogoče
Ho vsičak rad naš glas;
Naj on je dober oče,
Ki z serca ljubi nas.

Kjerkolj' svoj strup pokaže
U domačij prepri,
Čmo ne narodne straže,
Ohranit ljubi mir.
Sovražniške vkrotiti,
In tron podpirati,
Za njega kri preliti
Smo vsi pripravljani.

Go rje sovražnim zdoham,
Ki podpirajo;
Ponočnim potepuham
Zdej boj oznanimo.

Krepke roke so naše,
Pogumna so serca,
Kraljestvo temno vaše
Na véke zdaj nehá.

Ohrani Bog Cesarja,
Očeta našiga!
Ohrani poglavarja
Deželstva kranjskiga.
Bog živi domorode,
Katiri znam derže;
Bog živi vse gospode,
Ki dobro nam šče.

Emancip. Tomič.

Štajerska deželca.

Šest dan tega mesca je sopot namestni Štajerski deželčni zbor v Gradcu vkup stopil. — Žalostne Dunajske prigodbe so Štajersko deželco tako stresile, da bi kmalo ne bili vedli, komu bi vbojali; — od ene strani so nas z vsim glasom klicali Dunajčanam na pomoč, na drugi strani nam je naša pamet svetovala, se mirno zadržati. — Hvala Bogu, da je pamet zmogala bila.

Da bi se tedaj prihodniše take zmešjave odvernilo, to bo skerb zdajšnega zbora. Tud se ho zbor posvetoval, v kateri zadržanosti bi stala Štajerska deželca proti Nemški deriavi, ktera se zdaj na kilovih nogah stoji.

— Kar prvo reč zadene, bi za res dobro bilo, da bi zbor spoznal, da je njegova dolžnost za varnost in pokoj dežele skerbeti; zakaj na zboru se znajdejo zagovorniki vseh stanov in tud vseh krajov. — Kar pa drugo piko tiče, se le bojim, da bi se visoki zbor v take sklepe ne zabrcnil, katerih bi ne bilo tako lahko izpeljati, kako izrečiti. Naša Sloveščina se je zbudila, in od dne do dne bolj občuti, da se še niso zastran nje spolnile oblike enakih pravic. Mi poterplivo pričakujemo začetek spolnovanja, ker spoznamo, da v tih nepokojnih časih ni mogoče vseh nepravkov poravnati; pa mi hočemo kakor orli s ostrim očesami čuvati črez pravice našega naroda. Na zboru je le malo Slovenskih poslancev. — zakaj tiste ne štejemo vmed naš narod, katerih je sram Slovencei biti — pa če je ravno malo Slovencev, se bodo pa ti bolj krepko za nas ponašali. Imamo na zboru take može, da se tud deržavnega zbora ne vstrajajo, pa je škoda, da ti možj premalo Slovenski narod poznajo. Ti gospodi mislijo, da nam nar večo dobroto storijo, če nas, ako bi mogoče bilo, v Nemce preorbncajo. — Gospodi, to je prepozno in zamudeno!; Tud bi mi ne imeli pri temu nobenga dobička; zakaj mi bi spake ostali; ne imeli bi dobrih lastnosti nobenga naroda, naležili bi se pa slabih lastnosti obeh narodov; kakor že očiten izgled imamo nad nekim spačenim Slovencei. Dolžijo nas Nemci, da smo ne zavuplivi, potshlivi in zviti ko ovcov rog, — in tud ne moremo tega popolnoma tajiti; pa vprašam vas, kdo je tega kriv? Vi bote rekli: Jarm, pod katero je vse ludstvo Avstrije ječalo. Prijatli! nas Slovence je dvojni jarm žulil, vas pa le enojni. Zatiranje naroda je bil ta jarm, kterga so se pa eni vmed nami tako navadli, da ga več ne občutijo, ker so se njim žali že obrasili.

Opomiti pa moram tiste poslance, ki so se mesca Kimovca tako serčno za Židofe [Jude] ponašali. Vi trije gospodi, Vi ste rekli, da se morajo Židofam enake pravice v vsim dragim Stajercam podeliti, in gotovo bodo v kratkemu času vse tiste lastnosti zgubilo, zastran katerih se je ta narod do zdaj obdoložoval. — Znaete prav imeti; — ker pa že vse narode osrečiti hočete, alj se vam ni Slovencei nič ne vsmilimo? Vi bote rekli: Saj imate vse, kar mi imamo. — O da bi to tako resnično bilo, kakor ni! V resnici, mi Slovenci imamo še precej dobre glave,

mi smo dobrega serca, pohlevni gosposkama in Cesarju 'vesti. Zemla nam rada rodi; Alj težilo so nas odrajtla brez števila; tode Bog nam je kaplo vina dal, in pri temu smo revišno pozabili. Pa nekaj je, kar nar bolj potrebujemo, in to pogresimo, namre: narodnost. „Narod brez narodnosti je telo brez kosti“ Pravica narodnosti je, ktero terjamo. Dajte našemu jeziku na Slovenskim enake pravice, kakor jih ima Nemški na Nemškim, in v kratkim bote vidili, da je le podjarmana narodnost kriva bila vseh narodskih grehov. Dostihnal ni imel Slovenc doma nobene pravice kakor Slovenci; Nemece ga je pa proč sunil, če se mu je bližal. Ako si je hotel naprej pomagati, moral se je prilizovati in kriviti kakor červ. Iz tega naši narodni grehi izhajajo. Dobro ne razumite: Narod se samo v svojemu jeziku omika.

Škrebe.

Dopis iz Brezce. *)

Slovenci pozor!

Kak so se Mažarji in Dunajčani poslednji čas obnesli in se še obnašajo, je groza v misel vzeti. Mažarji, ki na vse kraje poskušajo, kako bi se od našiga cesarstva odtergali, so 28. dan Kimovca s zaničevanjem Cesarja in njegovih namestnikov, grofa Lamberga, katerega je Cesar za njihovo pomirenje s Hrvati v Pešt bil poslal, nevsmleno, po tolovajsko vmorili in zatolkli. Dunajčani nič bolji od Mažarjev so 6. dan tega mesca ministra vojašine, grofa Lutara, sivi-ga starčika grozovitno vmorili in obsili, ker je po Cesarjevi volji Jelaciču Banu pomoč proti Mažarjem pošiljal. Dunaj glavno mesto našiga cesarstva, je ravno zdaj gojenzlo naj strupenjših gadov, ki se med sabo do smerti pikajo, in s Mažarji združeni Slavjanov smert in pokončanje žugajo. Več ko 60.000 premožnih prebivavcov je iz Dunaja, iz kervaviga bojša pobeglo, kjer se toliko hudobuiga počinja, de je svetli Cesar sam, boječ se za svoje lastno življenje iz Dunaja v Moravsko deželo izbezal, kjer med tamošnjimi Slavjani več človečnosti in ljubezni pričakuje, kot je med sedajšnimi Nemci našel.

Toliko nerednost in prevzetnost Dunajčanov vkrotiti, Cesarja in pravico braniti, je

*) Primerilo se je, da smo ta dopis prepoznali prijeli. Vr.

avtli Ban Jelaičić s svojo hrvatsko vojsko pred Dunaj prišel. Premahavni nemirniki na Dunaju in v Gradcu, vidili tako mogočnega strahovaveca, so kar razpisali po vseh avstrijskih deželah, de bi se ljudstvo povsod vzdignilo proti Jelaičiću, in de bi svoj cilj najhje dosegli, dolžijo Jelaičića, kakor, de bi on hotel nekdanjo staro hiričevlavo s tlako, desetino i. t. d. poverniti: Pa Slovenci ne verjamite tistim, ki vam v Jelaičiću kaj takiga nepošteniga pripovedajo; verjamite pa, de vsaki, kateri proti njemu kaj taciga govori, nobeniga poštenja več v sebi nima.

Slovenci! domorodci! zaupamo, de se vi prot pravilni stvari, prot Jelaičićevim ravnanju vzdigali ne bote. Prašajte se pred: Kdo vas kliče, in proti komu ste poklicani na vadigo? Odgovor na to je: En dol malopridnih in po Mažarjih zapeljanih Nemcov, ki bi nas radi v ilici vode zatopili, naši narhujši sovražniki nas kličejo sebi na pomoč, svoje sosede in brate po rodu zatirat!

Slovenci! vedite, de razun nas vaustrijskim cesarstvu do 16 milionov Slavjanov živi, kateri bi se nas sramovati mogli, ko bi mi soper svojo lastno mater orožje zgrabili.

Slovenci! alj hi bilo mogoče, de bi vi pred celim slavjanskim svetom v toliko pregreho zagazili, de bi si vi sami sramotni pečat izdajstva na čelo pritiskali?

V serca razžaleni smo zvedli, de se jih je iz Bistrice in Marburga nekoliko proti Jelaičiću na Dunaj bilo odtepel, pa de so se nazaj verniti mogli. Lepa jim čast! Kdor ima še zaspoznanje poštenja v sebi, se mora sramovati takih klativitečev, ki niso orožje popadli iz domoljubja, ne zavol slave, ne de hi pravico branili; ampak Bog jim ta greh odpusti, iz saniga dolgočasnja, de bi jih v nagli sreči kaj naletelo, česar njim leno postopanje in praznovanje prinesiti neče. Lehko de je se po slovenskih mestah in terгах takih odpadnikov in nemčanov, ki se hočejo vzdigniti proti Jelaičiću; zatorej prosimo vse domorodce, obznanite nam njih mena, de se ho njih opako junaštvo, njihova zaverčenost po širokim sveta zvedla; naj jna po tem vax slavjanski svet spozna, kakšno plačilo taki koruzni vitezi zaslužijo, ki ne vejo proti komu se ima orožje obra-

čati. Spoznaniga plačila jim pošteni Slovenci ne bojo dolgo dolžni ostali.

V imenu zasotliških Slovencev

Jak. Obhodnik,
stergar.

Člertj tud zvtunaj Čela rijejo.

Od ene in druge strani stisim, da si neki gospodi zlo prizadevajo moj časopisek spodkopati. Ti gospodi kmetam odsvetovajo, da bi ne brali mojih Novin, ampak da bi na Cerkveni časopis poročovali in tistega brali; le v tistemu, pravijo, se čisto zlato najde; moje novine so pa preveč posvetne. Te gospode sim bil tedaj razkačil, ko sim bil Škrebetov sostavek „Kdor podpisuje, naj gleda, kaj podpisu“ in pa „Brezzakonstvo“ od Dr. Subie v Novine vzel. Gospodi, kje je pamet? Če bote bolj zopergovorili, več bravcor bom imel, kar se je že zdaj skazalo. Alj Vi v resnici mislite, da kmet ne sme drugega brati, kakor kar mu Vi v roke date in svetovate? Oj kako se motite! Jaz pišem za kmete, — kmetiso mojstarši —, in vsed kmetam sim gor zrasil, zato pa tud vem, kaj je za kmeta potrebno. Niman drugega dolžica za svoje delo, kakor ta občutek, da si prizadevam k blagorju domorodcov že kolikor toljko pomagati. Pojdem svojo pot, ktero sim si zarisal, in če bi nad menoj še tako fajali. Če se pa hojite, da hi Van jaz kmete spačil, pošlite mi sostavke v moj časopis, rad jih hom v njega vzel, če k podučenj in povzdigi našega naroda strežejo. Zastraun tega pa, kar sim dozdej pisal in v časopis vzel, hom na temu in umcu sveta lahko odgovor dajal. Zdej se mora odkritosrečno govoriti in delati; kdor pa zdej pod gerzajn čepi, in še le čaka, odkod da ho veter pripjha!, da hi se po njemu obrnil, ta nima nobene lubezni proti domovini: Jelite! prijetno hi Van bilo, ko bi mi orali, Vi, veterniki, pa zanami želi.

V Čeli 7. Listopada 1848.

Valentin Konek,
vrednik.

Iz Čela.

© Ker se je naša narodna straža v zdajšnjih zmesojavah tako jako zadržala, in vi hotla orožje vzdigniti proti cesarski armadi pred Dunajom, je to Ban Jelaičić zvedil in

je to pisal, do Generala Welden. General Welden je nam poslal pohvaleno pismo in 240 Piemonteskih pušk, které v spania našega zaderzanja ostanejo lastnina Celske narodne straic.

Tudi pri nas slo pomenukuje srebernega denarja, kakor v Lublani, Tersti in Gorici. Naš magistrat je oznaniti pustil, da naj se tisti varujejo, od kterih se govori, da sreberne denarje kupujejo in v druge dežele pošilajo.

Vsak dan se bolj občutijo lastnosti letasnega vina. Vesele zdravice se slihuje na deželi po kerčmah; vidi se marsketer siromak, ki je preveč naložil; noge mu počejo prav sluziti. — Že zato moramo Boga zahvaliti, ko nam je letas močno vino dal, da se bo letas kaj menj nezdravega žganja popilo, kakor druge leta. So taki ljudi, ki si naprej vzemajo: Dones hočem pjan biti; — ker je pa vino kislo in nima moči v sebi, se pa žganja napije. Letas se bo vsak lahko x vinom do pjanosti napil. Kader že za ene nar več zveličanje v pjanosti obstoji, in kader vsake kvatre pjeni biti morajo, naj bi se kaj vina napili; veliko menj njim bo škodvalo, kakor tista peklenska palenka, alj pa smerdlivi brisovec.

IZ DUNAJA.

Dunaj je zmagan; pa je bolj taboru podoban kakor mestu. Notrajno mesto je popolnoma odločno od predmestj, tako da nihče ne van, ne noter ne more, če nima certifikata vojaške vlade, ktera je zdaj nastopila. Vsi morajo orožje proč položiti, kar tud več del radovolno storijo. V notrajni-mu mestu se vse hiše preiskujejo, da bi se tisti najdli, kteri so Laturjave smerti krevi, in tisti ki so punt vodili. Ko je bila cesarska armada že tud notrajno mesto premagala, so se bili tisti, ki se bojijo Maršala Windišgräca v roke priti, v kanele poskrili, skuz katire bi v predmestja zlezli, — pa kaj se je zgodilo? dež je začel liti, kanali so se x vodoj napolnili, in morali so ti možni vun prilezati kakor kerti, in hitro so se od vojsakov prijelj. Tud so se cui v blatu in vodi zatopili.

Dunajcani Maršalu Windišgräcu veliko hvalo vejo, in ga za odrešnika imajo, ki jih je iz kreplov divje derhalj odrešil, ktera je celo mesto tako v strahu imela, da se njej nihče ni več vupal zopergovoriti, že

menj pa zoperstaviti. Radi bi se bili Dunajcani že poprej mesto črez dali; tode ti divjaki tega niso perпусти. Kadar je pa derhalj vidila, da se ne more več braniti, in da bo premagana, je mesto na več krajih zažgala. Lepa cirkev Augustinarjov je do zidovja zgorela. Cesarski grad, v kteremu so imeli pred Cesar svoje prebivalice, je ta gorel; pa so ga vonder vojsaki oclji; hitro so gasilj, tako, da ni drugega zgorelo, kakor streha. —

Kakor časopisi povejo, je padlo od vojsakov 600 mešov; od Dunajcanov pa blizo 2000; več del so bili delavci, kteri so se bili pustili zapeljati in oslepiti od šuntarjov.

Pemski regiment, ki ima ime od vitega generala in ministra Latur, je tisto čeluzno stališe za laterno, na ktermu so bili divjaki siviga ministra obesli, x kladvami na drobne kosce razbel.

V med drugim šuntarjam, ktere ima Windišgräc zapisane, so tud prijelj Fusterja; Hotel je na Stajersko viditi, pa so ga spoznali in prijelj. Fuster je bil nekđaj v Lublani za nemškega pridgarja, potem v Gorici za učenika, in posledcu čas je bil profesor na Dunaji. Od mesca Suica je pa siromak čisto ob pamet prišel, pozabil je bil na svoj stan; povsod se je vmes vtikal in nar rajši se je x delavcem pečal. Tud je bil od Dunajcanov za poslanca k deržavnemu zboru zvolen, tam je na levi strani sedel, in se posebno Slovenskim kmečkim poslančani prilizoval, ker je tud rojen Slovenec. Pa svoj rod je bil že poprej zatopil; — zbrisali smo ga že davnej iz verste domoljubijh rojakov; zato nam tud nič mar ni.

Ptjuje dežele.

Nemška. V zboru Frankobrodskimu se zdaj veliko govori o drugim paragrafu nemške prihoduc ustave, ki veli, da nobena, x nemško združena dežela ne sme biti del kake druge nemške deržave. Kako bi se v tako ustavo Avstrija dala vsiliti, umogo govornikov gzanja. Eni avstrijskih poslancov so rekli, da bodo zbor zapustili, ako se taki sklep stori. Manjla pa tam 74 poslancov x Avstrije. Z dežele kranjske še 3 xvunaj čepč. — Pravijo, de je avstrijska vlada plačala v Frankobrod donesčk za nemško kraljestvo, ki je bil na Avstrijo položen x 700,000 gold. [V] — (Slovenija.)